

Belügyminisztérium – Egészségügyért Felelős Államtitkárság
EGÉSZSÉGÜGYI SZAKMAI KOLLÉGIUM

Egészségügyi szakmai irányelv
**A méhen belüli, élő várandósság megállapításáról és rizikóbesorolásáról a várandós gondozásba vétele
céljából**

Típusa:	Klinikai egészségügyi szakmai irányelv
Azonosító:	002238
Megjelenési dátum:	(Közlönykiadó adja meg)
Érvényesség időtartama:	2025. szeptember 15.
Kiadja:	Belügyminisztérium
Megjelenés helye	Egészségügyi Közlöny
Nyomtatott verzió:	
Elektronikus elérhetőség:	https://kollegium.aeek.hu

TARTALOMJEGYZÉK

I. IRÁNYELVFEJLESZTÉSBEN RÉSZTVEVŐK	3
II. ELŐSZÓ	3
III. HATÓKÖR.....	4
IV. MEGHATÁROZÁSOK	4
1. Fogalmak	4
2. Rövidítések	4
3. Bizonyítékok szintje.....	5
4. Ajánlások rangsorolása	5
V. BEVEZETÉS.....	6
1. A témakör hazai helyzete, a témaválasztás indoklása	6
2. Felhasználói célcsoport	6
3. Kapcsolat a hivatalos hazai és külföldi szakmai irányelvekkel.....	6
VI. AJÁNLÁSOK SZAKMAI RÉSZLETEZÉSE	7
VII. JAVASLATOK AZ AJÁNLÁSOK ALKALMAZÁSÁHOZ	13
1. Az alkalmazás feltételei a hazai gyakorlatban	13
2. Alkalmazást segítő dokumentumok listája.....	13
3. A gyakorlati alkalmazás mutatói, audit kritériumok	13
VIII. IRÁNYELV FELÜLVIZSGÁLATÁNAK TERVE.....	14
IX. IRODALOM	14
X. FEJLESZTÉS MÓDSZERE	15
1. Fejlesztőcsoport megalakulása, a fejlesztési folyamat és a feladatok dokumentálásának módja.....	15
2. Irodalomkeresés, szelekció	15
3. Felhasznált bizonyítékok erősségének, hiányosságainak leírása (kritikus értékelés, „bizonyíték vagy ajánlás mátrix”), bizonyítékok szintjének meghatározási módja	15
4. Ajánlások kialakításának módszere	15
5. Véleményezés módszere	15
6. Független szakértői véleményezés módszere.....	16
XI. MELLÉKLET.....	16
1. Alkalmazást segítő dokumentumok	16

I. IRÁNYELVFEJLESZTÉSBEN RÉSZTVEVŐK**Társszerző Egészségügyi Szakmai Kollégiumi Tagozat(ok):****1. Szüléset- és nőgyógyászat Tagozat**

Dr. Demeter János szülész-nőgyógyász, elnök, társszerző

Fejlesztő munkacsoport:

Dr. Nagy Sándor szülész-nőgyógyász, társszerző

Dr. Paulin Ferenc szülész-nőgyógyász, társszerző

Csillik Gabriella szociálpolitikus, egészségügyi szakoktató, társszerző

Véleményező Egészségügyi Szakmai Kollégiumi Tagozatok:**1. Házirosvostan Tagozat**

Dr. Szabó János házirosvos, elnök, véleményező

2. Gyermek alapellátás (házi gyermekrosvostan, ifjúági és iskolaorvoslás) Tagozat

Dr. Kovács Tamás neonatológus, csecsemő- és gyermekgyógyász szakorvos, elnök, véleményező

„Az egészségügyi szakmai irányelv készítése során a szerzői függetlenség nem sérült.”

„Az egészségügyi szakmai irányelvben foglaltakkal a fent felsorolt egészségügyi szakmai kollégiumi tagozatok dokumentáltan egyetértnek.”

Az irányelvfejlesztés egyéb szereplői**Betegszervezet(ek) tanácskozási joggal:**

Nem került bevonásra.

Egyéb szervezet(ek) tanácskozási joggal:

1. Országos Bábászövetség

Szakmai társaság(ok) tanácskozási joggal:

Nem került bevonásra.

Független szakértő(k):

Nem került bevonásra.

II. ELŐSZÓ

A bizonyítékokon alapuló egészségügyi szakmai irányelvek az egészségügyi szakemberek és egyéb felhasználók döntéseit segítik meghatározott egészségügyi környezetben. A szisztematikus módszertannal kifejlesztett és alkalmazott egészségügyi szakmai irányelvek, tudományos vizsgálatok által igazoltan, javítják az ellátás minőségét. Az egészségügyi szakmai irányelvben megfogalmazott ajánlások sorozata az elérhető legmagasabb szintű tudományos eredmények, a klinikai tapasztalatok, az ellátottak szempontjai, valamint a magyar egészségügyi ellátórendszer sajátosságainak együttes figyelembevételével kerülnek kialakításra. Az irányelv szektorsemleges módon fogalmazza meg az ajánlásokat. Bár az egészségügyi szakmai irányelvek ajánlásai a legjobb gyakorlatot képviselik, amelyek az egészségügyi szakmai irányelv megjelenésekor a legfrissebb bizonyítékokon alapulnak, nem pótolhatják minden esetben az egészségügyi szakember döntését, ezért attól indokolt esetben dokumentáltan el lehet térni.

III. HATÓKÖR

Egészségügyi kérdéskör:	Élő, méhen belüli várandósság rizikójának besorolása
Ellátási folyamat szakasza:	Diagnosztika és gondozásba vétel
Érintett ellátottak köre:	Várandósgondozásra jelentkezők
Érintett ellátók köre	
Szakterület:	0400 szülészet-nőgyógyászat
Ellátási forma:	J1 járóbeteg-szakellátás, szakrendelés J7 járóbeteg-szakellátás, gondozás
Progresszivitási szint:	Általános és speciális járóbeteg-szakellátás
Egyéb specifikáció:	Nincs

IV. MEGHATÁROZÁSOK

1. Fogalmak

Élő várandósság: ultrahang-diagnosztikai fogalom. A vizsgálat során látható a magzat és kimutatható a magzati szívműködés. Ikervárandósság esetén előfordulhat, hogy csak az egyik magzat szívműködése (élő volta) mutatható ki [5].

Méhen belüli várandósság: ultrahang-diagnosztikai fogalom. A magzat biztosan a méhben, a petezsákon belül helyezkedik el. Lehetséges, hogy a magzati szívműködés még nem látható (korai várandósság), vagy korábbi már igazolt élő várandósság után nem látható magzati szívműködés (missed abortion, spontán abortusz, komplett abortusz) [5].

Élő, méhen belüli várandósság: a két előbbi feltétel egy időben teljesül.

A várandóssági rizikóbesorolás: az a kockázatelemzési folyamat, amelynek során a szülésznőgyógyász szakorvos besorolja a várandósságot a magas vagy alacsony rizikócsoporthoz valamelyikébe. A fejlesztőcsoport megjegyzi, hogy bár bizonyos irodalmi források használják a közepes rizikójú csoport fogalmát is, jelen irányelv csak két rizikócsoporthoz különböztet meg; a közepes rizikót is az alacsony rizikójú csoportba sorolja.

Alacsony rizikójú várandósság: a várandós családi, környezeti, egyéni, fertilitási és – nem első várandósság esetén – előző várandósságra vonatkozó anamnézisében nincs olyan tényező, amely szakorvosi megítélés szerint az anya vagy a magzat egészségét hátrányosan befolyásolhatja. Ezen várandósságok esetén a várandósság kimenetelét jelző legfontosabb szülészeti mutatók (pl. perinatális halálozás, koraszülés, fejlődési rendellenességek előfordulása) várhatóan az átlagpopuláció azonos mérőszámainál (szakmai indikátorok) alacsonyabb. Ide sorolható minden olyan először szülő, akinél nincs kimutatható várandóssági rizikó, mivel ez a csoport szülészeti szempontból nem besorolható.

Magas rizikójú várandósság: esetén a várandósság kimenetelét jelző legfontosabb szülészeti indikátorok értékei (perinatális halálozás, koraszülés, fejlődési rendellenességek előfordulása) az átlagpopuláció azonos mérőszámainál várhatóan magasabbak.

Várandósgondozás: az az ellátási folyamat, ami a várandósság megállapításától a szülés megindulásáig vagy a várandósság megszűnéséig tart. A várandósgondozás akkor kezdődik, amikor a szülésznőgyógyász szakorvos az élő, méhen belüli várandósságot megállapítja, a rizikóbesorolást elvégzi és erről a várandós részére igazolást ad.

Felelős személy: az a szülésznőgyógyász szakorvos vagy szülésznő, aki a jelen egészségügyi szakmai irányelv szerinti rizikóbesorolást követően a várandós gondozását a szakellátás keretében végzi. A felelős személy felel a gondozás szakmailag helyes végzéséért.

2. Rövidítések

ACOG: The American College of Obstetricians and Gynecologists

BMI: Body Mass Index, testtömeg-index

GDP: Gross Domestic Product, bruttó hazai termék

HIV: Human Immunodeficiency Virus

HELLP: Hemolysis, Elevated Liver enzymes, Low Platelet count (haemolysis, emelkedett májenzimszintek, alacsony trombocytaszám)

IUGR: Intrauterine Growth Restriction, intrauterin növekedési retardáció

NICE: National Institute for Health and Care Excellence

PIC: Perinatális Intenzív Centrum

PCO: Polycystás ovarium szindróma (régábbi neve: Stein-Leventhal-szindróma)

RCT: Randomized Controlled Trial, randomizált, kontrollált vizsgálat

SLE: Szisztémás Lupus Erythematosus

STD: Sexually Transmitted Diseases, szexuális úton terjedő betegségek

3. Bizonyítékok szintje

A bizonyítékok besorolását a fejlesztőcsoport az adaptált nemzetközi irányelvből vette át [2].

A bizonyítékok szintje	Magyarázat
1a	Szisztematikus review vagy RCT-ken alapuló metaanalízis
1b	Legalább egy randomizált vizsgálat kontrollcsoporttal
2a	Legalább egy nem randomizált vizsgálat kontrollcsoporttal
2b	Legalább egy más típusú tervezett vizsgálat
3	Esettanulmányok, leíró tanulmányok
4	Szakértői, szakmai bizottsági vélemények

4. Ajánlások rangsorolása

Az ajánlásokat a fejlesztőcsoport a forrásirányelvnek megfelelően az azokat alátámasztó evidenciaszintek alapján sorolta be [2].

Az ajánlások szövegében a megfogalmazás módja (pl. kell, javasolt, lehet, nem javasolt) tükrözi a fejlesztők véleményét a magyar ellátói környezetben való alkalmazhatóságról, amely megegyezik a forrásirányelv megfogalmazásával.

Az ajánlások erőssége	Az alátámasztó bizonyítékok szintje
A	1a és 1b szintű evidenciák
B	2a és 2b szintű vagy 1 szintű evidenciából származtatott evidenciák
C	3 szintű vagy 1 és 2 szintű evidenciákból származtatott evidenciák
D	4 szintű evidenciák vagy 1, 2 és 3 szintű evidenciákból származtatott evidenciák
E	A fejlesztőcsoport szakmai véleménye

V. BEVEZETÉS

1. A témakör hazai helyzete, a témaválasztás indoklása

Jelen egészségügyi szakmai irányelv előzményeként megjelent irányelv (Egészségügyi Közlöny 2014. 13. száma) kidolgozása előtt a várandósok gondozását kizárólag szülész-nőgyógyász szakorvos végezhette. Az előzményeként megjelent egészségügyi szakmai irányelv kifejlesztését a vonatkozó várandósgondozásról szóló jogszabály megalkotása (továbbiakban: Rendelet) tette szükségessé. A Rendelet lehetővé tette, hogy szakmai alapon történő rizikóbesorolást követően az alacsony rizikócsoportba sorolható várandós képzett szülész-nőt válasszon várandóssága gondozására. A várandósgondozásban felelős személyként szülész-nőgyógyász szakorvos és a Rendeletben meghatározott kompetenciákkal és végzettséggel rendelkező szülész-nő (a továbbiakban: szülész-nő) vehet részt. A Rendeletben foglaltak végrehajtása érdekében ki kellett dolgozni azt a módszertani eszközt, melynek segítségével eldönthető, hogy a várandóst szülész-nő vagy szülész-nőgyógyász szakorvos gondozhatja. Ehhez ki kellett dolgozni egy olyan listát („Rizikófelmérési adatlap”), amely szakmai bizonyítékokon (ún. evidenciákon) alapul, és amelyet felhasználva a gondozásba vételkor eldönthető, hogy a várandósságot alacsony vagy magas rizikójú csoportba kell-e sorolni. A „Rizikófelmérési adatlap a várandós gondozásba vételéhez” című adatlapot (ld. a XI. Melléklet 1.2. Tevékenységsorozat elvégzésekor használt ellenőrző kérdőívek, adatlapok).

Célok

Az egészségügyi szakmai irányelv célja választ adni azokra a klinikai kérdésekre, miszerint

- milyen feltételek teljesülése során állapítható meg élő, méhen belüli várandósság; (ld. Ajánlás1)
- milyen kritériumok és/vagy betegségek, ill. azok stádiuma/klinikai állapota esetén számít alacsony vagy magas rizikójúnak a várandósság (ld. szakmai/klinikai ajánlások)
- hogyan történik a várandósság megállapítása és a gondozásba vétel dokumentálása (ld. Ajánlás2-5)

Az egészségügyi szakmai irányelv céljainak megvalósulása esetén:

- a szülész-nők is részt vehetnek az alacsony kockázatú várandósságok gondozásában
- az alacsony rizikócsoportba tartozó várandósok élhetnek a szülész-nők és a szülész-nőgyógyász szakorvosok közötti választás lehetőségével a gondozásba vétel során
- alkalmazásával egységes szakmai elvek mentén történik a várandósok rizikóbesorolása
- szakmailag korszerűbbé válik a várandósok gondozásba vételének folyamata.

2. Felhasználói célcsoport

Jelen egészségügyi szakmai irányelv az ellátók számára szükséges abból a célból, hogy a szülész-nőgyógyász szakorvos által megállapított élő, méhen belüli várandósság egységes szakmai szempontok szerint kerüljön rizikóbesorolásra, és a várandóst eszerint vegyék gondozásba. Ennek alapján történjen meg a felelős személy kiválasztása és kezdődjön meg a gondozási folyamat.

Az egészségügyi kérdéskör az érintett ellátókon, azaz szülész-nőgyógyászokon túlmenően az alábbi célcsoportok számára is releváns: szülész-nők, mint lehetséges felelős személyek; védőnők, mint gondozásban résztvevő szakemberek és házi orvosok, mint a várandós alapellátását végző szakorvosok. Nem utolsó sorban a várandósok, mint ellátottak számára is információval szolgál.

A vonatkozó jogszabálynak megfelelően, szakmai szempontok alapján a rizikóbesorolás felülvizsgálatra kerülhet és megváltozhat. Jelen egészségügyi szakmai irányelvnek nem tárgya a várandós rizikóbesorolásának későbbi, a várandósság alatti megváltoztatása.

Az egészségügyi szakmai irányelv a fentiekben túl általános tájékoztatásra is szolgál a hazai egészségügyi ellátás jelen irányelvben meghatározott folyamatairól.

3. Kapcsolat a hivatalos hazai és külföldi szakmai irányelvekkel

Egészségügyi szakmai irányelv előzménye:

Jelen fejlesztés egy jelenleg érvényes szakmai irányelv felülvizsgálata.

Azonosító:	001380
Cím:	A méhen belüli, élő várandósság megállapításáról és rizikóbesorolásáról a várandós gondozásba vétele céljából
Nyomatott verzió:	Egészségügyi Közlöny, 2021. év. 1. szám
Elektronikus elérhetőség:	https://kollegium.aEEK.hu/Iranyelvek/Index

Kapcsolat külföldi szakmai irányelv(ek)kel:

Jelen irányelv az alábbi külföldi irányelvek ajánlásainak adaptációjával készült.

Szerző(k):	-
Tudományos szervezet:	National Collaborating Centre for Women's and Children's Health
Cím:	Commissioned by the National Institute for Health and Clinical Excellence
Megjelenés dátuma:	CG62 Antenatal care: NICE guideline
Utolsó frissítés:	Antenatal care for uncomplicated pregnancies
Elérhetőség:	Clinical guideline [CG62] 2008. március 26. 2019. február 04 http://guidance.nice.org.uk/CG62
Szerző(k):	-
Tudományos szervezet:	American Academy of Pediatrics and American College of Obstetricians and Gynecologists
Cím:	Guidelines for Perinatal Care. 7th edition.
Megjelenés adatai:	2012. 10. 29.
Elérhetőség:	http://www.acog.org/Resources_And_Publications/Guidelines_for_Perinatal_Care

Kapcsolat hazai egészségügyi szakmai irányelv(ek)kel:

Jelen irányelv nem áll kapcsolatban más hazai egészségügyi szakmai irányelvvvel.

VI. AJÁNLÁSOK SZAKMAI RÉSZLETEZÉSE**Szervezési jellegű ajánlások****Ajánlás1****Az élő, méhen belüli várandósságot ultrahangvizsgálattal kell megállapítani. (A)**

Amennyiben a vizsgálatot szülész-nőgyógyászati ultrahang-szakasszisztens, radiológus végzi, a páciens tovább kell irányítania szülész-nőgyógyász szakorvoshoz [2, 5].

A méhen belüli, élő várandósság kimutatására kizárólag ultrahangvizsgálaton alapuló módszer eredménye fogadható el. Az élő, méhen belüli várandósság legkorábban a várandósság 6. hetében transzvaginális ultrahangvizsgálattal mutatható ki, a méhen belül található magzati szív működés detektálása alapján. A módszer biztonsága igen nagy, a gyakorlatban lényegében 100%-os biztonságúnak tekinthető. Hibát csak a nagyon ritka szimultán várandósság okoz. További, nagyon ritka hibalehetőség, hogy a magzati szív működést nem a méh üregében, hanem méhen kívül észleljük, és azt méhen belüli szív működésnek vélelményezzük [2, 5]. A várandósság 7-8. hetétől kezdődően a magzati szív működés már hasi fejjel végzett ultrahangvizsgálattal is megállapítható [2, 5]. A leletet a leletírás szabályai szerint dokumentálni kell [5].

Ajánlás2**A „Rizikófelmérési adatlap” felhasználásával a szülész-nőgyógyász szakorvosnak rizikóbesorolást kell készítenie. (E)**

A „Rizikófelmérési adatlapot” a jelen egészségügyi szakmai irányelv javaslati alapján úgy kell kitölteni, hogy minden rubrikában legyen +/- jelzés. Ha egyetlen rubrikába olyan jel kerül, amely magas kockázatot jelöl, a várandós magas kockázatú várandós lesz.

A „Rizikófelmérési adatlap a várandós gondozásba vételéhez” című adatlapot ld. XI. Melléklet 1.2. Tevékenységsorozat elvégzésekor használt ellenőrző kérdőívek, adatlapok.

Ajánlás3**Az ultrahanglelet és a „Rizikófelmérési adatlap” alapján a szülész-nőgyógyász szakorvosnak egy „Tájékoztató a felelős személy választásáról” c. dokumentumot kell kitöltenie, amely tartalmazza a felelős személy választásának módját és a várandós további gondozásával kapcsolatos legfontosabb teendőket. (E)****Ajánlás4****Az Ajánlás1-Ajánlás3 szerinti dokumentumokat a szülész-nőgyógyász szakorvosnak át kell adnia a várandósnak. (E)**

A várandós 3 típusú dokumentumot kap:

- Az ultrahangvizsgálat részletes lelete, amelyben szerepel (1 példány):
- élő, méhen belüli várandósság;

- Grav.s. N. (ahol N a betöltött várandóssági hetek száma).
- Kitöltött „Rizikófelmérési adatlap”, amelyen szerepel a rizikóbesorolás eredménye (3 példány, egy a várandósnál marad, a másikat a területileg illetékes védőnő, harmadikat a választott házi orvos kapja):
- alacsony kockázatú várandósság;
- magas kockázatú várandósság, a besorolás következő pontjai alapján.
- „Tájékoztató a felelős személy választásáról” c. dokumentum (ld. XI: Melléklet 1.1. Betegtájékoztató, oktatási anyagok; 3 példány, egy a várandósnál marad, a másikat a területileg illetékes védőnő, harmadikat a választott házi orvos kapja).

A dokumentumokat az ellátóknak a vonatkozó jogszabályok és a helyi dokumentumkezelésre vonatkozó szabályok szerint kell megőrizniük.

Ajánlás5

A szülész-nőgyógyász szakorvosnak a várandós számára teljes körű tájékoztatást kell nyújtania a felelős személy választásáról és a további tennivalókról. (E)

Az Ajánlás4 szerinti dokumentumokkal a várandósnak jelentkeznie kell a területileg illetékes védőnőnél, majd házi orvosánál.

Tekintettel arra, hogy az első rizikóbesorolás nem tartalmaz minden olyan releváns információt, amely a későbbiekben - a várandós gondozása során - jut a szakemberek tudomására, az elsődleges besorolás a várandósság során megváltozhat. A besorolás megváltozásának későbbi lehetőségére és annak következményére a szülész-nőgyógyász szakorvosnak fel kell hívnia a gravida figyelmét.

Az első rizikóbesorolás módosítására vonatkozó javaslatát a választott házi orvos a „Várandós anya gondozási könyvében” dokumentálja és a várandóst szülésznőgyógyász szakorvoshoz irányítja.

Szakmai jellegű ajánlások

Általános rizikótényezők

Ajánlás6

Magas rizikócsoportha kell sorolni az alábbi körülmények valamelyikének fennállása esetén a várandóst:

- 40 évesnél idősebb életkorú (B) [2, 5] vagy 18 év alatti életkorú (B) [2, 5]

Betöltött 40 éves korban vagy felette lényegesen megemelkednek a várandósság szövődményei: a vetélés kockázata 25% (B), a kromoszómarendellenességek gyakorisága 5% (B), a magas vérnyomás, várandóssági cukorbetegség is jóval gyakrabban fordul elő (B), mint a fiatalabb populációban. Ez indokolja a magas rizikójú csoportba történő sorolást.

A nagyon fiatal életkorban, Magyarországon ennek határa – szubjektív megítélés szerint – 18 éves kor alatt van, a várandósok szociális helyzete általában nem stabil (E). A várandósság szinte soha sem tervezett. A fiatalok compliance-e kisebb, kevésbé lehet várni fegyelmzett viselkedést a vizsgálatokon való megjelenések és gyógyszersedés tekintetében. Ebben a korban a praeeclampsia, a koraszülés gyakoribb. Ez indokolja a 18 év alatti várandósok magasabb rizikócsoportha való besorolását.

- ha a várandósság kora a jelentkezéskor 14 hét feletti (D)

- amennyiben előzőleg 4 vagy több szülése volt (grand multipara) (A) [1, 2, 5] A sokadik szülés esetén lényegesen megnő a különféle várandóssági kórképek előfordulása, különösen, mivel gyakran a szülő nő kora is magas. Ezen felül még fiatalabb szülő nő esetén is gyakoribb az anaemia, atóniás vérzés, így a magas rizikójú csoportba sorolandó.

- pszichoszociálisan kedvezőtlen faktorok

A nemzetközi ajánlások, populációs megfigyelések statisztikai eredményei lineáris összefüggést mutatnak ki az egy főre jutó bruttó hazai termék és a perinatális magzati mortalitás valamint a gyermekhalandóság és a szülés körüli anyai betegségek, anyai halálozás vonatkozásában (B) [5]. A rizikótényezők besorolásánál a pszichoszociális helyzet minőségét az egzisztenciális tényezők, az interperszonális kapcsolatok minősége, az életminőség, a külső és a családon belüli stressz faktorok súlyossága, az addiktológiai tényezők és a komorbid pszichiátriai zavarok megléte és súlyossága együttesen határozzák meg. Tekintettel arra, hogy a pszichoszociális rizikó megítélésére objektív szempontrendszer eddig még nem került kidolgozásra, jelen egészségügyi szakmai irányelvben a teljesség igénye nélkül a fent felsoroltakon kívül kiemelünk néhány szempontot, amelyek a rizikóbesorolásban segíthetik a szülész-nőgyógyász szakorvost:

- Ha a gravida a betöltött 14. hét után jelentkezik a várandósgondozásra (D)
- Ha fogazata feltűnően hiányos, mert a parodontosis a koraszülés egyik legmarkánsabb rizikófaktora (A) [1]
- Ha az előző szülése nem tervezetten történt intézetben kívül (D)

A „Rizikófelmérési adatlap” szerinti besorolást a várandós környezetét jobban ismerő, területileg illetékes védőnő vagy a választott házi orvos javaslata megerősítheti vagy módosíthatja a „Pszichoszociális Becslőskála Várandósságban (PBV)” alapján. A módosítás egyik feltétele a „pszichoszociális rizikótényezők” vonatkozásában, hogy a várandós kap-e rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt vagy lakásfenntartási támogatást. Ha kapja ezen ellátások valamelyikét, akkor pszichoszociális szempontból egyértelműen a magas rizikójú csoportba tartozik.

A várandósság előtt ismert vagy a gravida állapotának felmérése során felismert betegségek, állapotok

Az ide tartozó esetek egy része csak veszélyt rejt magában, a terhesség elején a várandós nem beteg, és a terhesség akár szövődménymentes is lehet. Azonban mivel az anyai és/vagy magzati kockázat nagy, helyes ezeket az eseteket is már korán – amikor még a lehetséges kórképek nem alakultak ki – magas kockázatúnak minősíteni.

Vannak olyan kórképek is, amelyek a terhességet általában csak kismértékben veszélyeztetik, az anyai és magzati morbiditást csak kismértékben rontják. Így a besorolásban úgy ítéltük meg, hogy bizonyos feltételek esetén ezeket az eseteket szülésznő is gondozhatja. Erre az egyes kórképek részletes tárgyalásánál kitérünk.

- rendszeresen fogyaszt alkoholt, drogfogyasztó vagy dohányzik (A) [1, 2, 5]

A szenvedélybetegségek súlyos magzati ártalmak veszélyét hordozzák: a drogok (pl. kokain) a fejlődési rendellenességek megnövekedett kockázatával járnak, az alkohol már viszonylag kis adagban is magzati alkoholszindrómához vezet. A dohányzás esetében lényegesen megnő a lepényelégtelenség, a koraszülés és az intrauterin retardáció esélye. Bár egyetlen szál elszívása sem közömbös, dohányosnak azt tekintjük, aki naponta 10 szál felett szív. Mivel a besorolás során a páciens megismerése nem mindig lehetséges, a védőnő és/vagy a választott házi orvos ismeretei és javaslata alapján a rizikóbesorolás a későbbiekben pontosítható a szülésznőgyógyász szakorvosi kontrollvizsgálatok során. (E)

- ismert HIV, hepatitis B, C vírusfertőzése van, STD-ben szenved (D) [3]

Ezek a fertőző betegségek önmagukban is jelentős veszélyt hordoznak az anyára és a magzatra a várandósság és a szülés alatt, de a betegek általános szociális helyzete is az esetek nagy részében igen rossz, ezért kiemelt gondozásuk szakellátási feladat.

- várandósság előtti testtömegindexe (BMI) 18 alatti (B) [4] vagy 30 feletti (A) [1]

A jelentős túlsúly kedvezőtlenül befolyásolja a várandósság magzati és anyai kimenetelét, lényegesen gyakoribb a magzati retardáció, a magas vérnyomás, a szénhidrát anyagcsere zavara (gestatiós diabetes). 18 alatti BMI alultápláltságra, rossz szociális helyzetre utalhat. Olyan esetben, amikor a rossz szociális helyzet kizárható, a várandóst nem kell magas kockázatúnak minősíteni.

- krónikus hypertonia-betegségben, szív- és érrendszeri megbetegedésben szenved (A) [1, 5]

A már várandósság előtt ismert magas vérnyomás, veleszületett szívbetegségek és érrendszeri betegségek a várandóssággal járó szövődmények/halálozás veszélyét hordozzák. Ideálisan a várandósság előtt (prekonceptcionálisan) már beállítást igényelnek (A). A várandósság alatt még szoros kontroll mellett is lényegesen gyakoribb a praeclampsia, IUGR, perinatális anyai és magzati morbiditás és mortalitás.

- endokrin betegségben szenved (diabetes, hyperthyreosis, hypothyreosis, PCO)

– cukorbeteg (A) [1]

Cukorbetegség esetén még a jól kezelt (prekonceptcionálisan beállított, normoglykaemiás) esetekben is magasabb a hypertonia, praeclampsia, IUGR, magzati és anyai morbiditás, mortalitás. Javasolt PIC II vagy PIC III-mal rendelkező osztályon szülni, és felelős személyt is így választani. (D) [5]

– hyperthyreosisban, hypothyreosisban szenved (B) [1, 5]

A várandósság alatt folyamatos (endokrinológus) szakorvosi ellenőrzést és adott esetben a beállított gyógyszeres kezelés változtatását igényli, ennek ellenére a koraszülés és IUGR gyakorisága a 20%-t is elérheti.

– polycystás ovarium (PCO) szindrómája van (A) [11]

E betegség fennállása esetén a várandósság alatt magas a gestatiós diabetes és a praeclampsia kockázata.

- krónikus gastrointestinalis, máj- vagy tüdőbetegségben, vesebetegségben szenved (B) [1, 2, 5]

Genetikai tanácsadás szükséges a szedett gyógyszereket illetően, és fel kell mérni – szakorvos bevonásával – a várandósság kihordásának feltételeit, a konzíliumok sűrűségét. Előfordulhat, hogy prekonceptcionálisan kivizsgált beteg esetén a szakorvos a kórképet nem tartja a várandósságra veszélyesnek, ebben az esetben a várandósság alacsony kockázatú is lehet. A várandósság alatti vizsgálatok a továbbiakban szintén minősíthetik alacsony kockázatúnak azt.

– asthma bronchialeban szenved (B) [12]

Az asthma bronchiale gyakori betegség, a populáció 4–8%-át érinti. A várandósság idején az esetek egyharmadában romlik, másik harmadában nem változik, de akár javulhat is a betegség. Kiszámíthatatlan, hogy

mi történik a várandósság alatt. Prekonceptcionálisan gondozott esetekben, ha pulmonológus szakorvos által igazoltan nincs légzésfunkciós romlás, általában nem várható a várandósság alatt súlyos progresszió. Ezekben az esetekben a várandósság alacsony kockázati csoportba sorolható.

– vesebeteg (A) [1, 2, 5]

A vesebetegségek jellege, etimológiája különböző (krónikus gyulladás, fejlődési rendellenesség, autoimmun betegségek, diabeteses nephropathia), de a vese érintettsége a várandósságban gyakran hypertóniához, praeclampsziához, IUGR-hoz, méhen belüli elhaláshoz vezet. Ebben az esetben is javasolt a prekonceptcionális gondozás, mert a vesebetegségek vagy szövődményes kórképek egy részénél anyai és/vagy magzati érdekből akár a várandósság is kontraindikálható (pl. transzplantált vese, akut glomerulonephritis). Minden vesebetegség súlyos kockázatot rejt magában.

- idegrendszeri és (kezelést igénylő) pszichiátriai megbetegedése van (pl. sclerosis multiplex, epilepszia, szkizofrénia, depresszió, pánikbetegség) (D) [1, 2, 5]

Ezekben az esetekben a kezelést általában a várandósság alatt is fenn kell tartani, a gyógyszerek jelentős részének kedvezőtlen genetikai hatása van. Amennyiben a prekonceptcionálisan kivizsgált beteg esetén a kezelő szakorvos véleménye szerint gyógyszert nem igényel, vagy genetikai tanácsadó álláspontja szerint a használt készítmény a várandósságra nincs hatással, a várandósság alacsony kockázatúnak is besorolható.

- haematológiai, autoimmun betegsége van (A) [5], thromboemboliás betegségekben, hereditær thrombophiliában, antiphospholipid szindrómában szenved (A) [5, 6, 9]

Ezen kórképek (thrombocytopathiák, von Willebrand-betegség, SLE, rheumatoid arthritis, scleroderma stb.) esetén mind anyai, mind magzati szövődményekre számítani kell. Mivel a placenciát is kedvezőtlenül befolyásolják, leggyakrabban IUGR, méhen belüli elhalás fordul elő. Ha a várandósság nem kontraindikált, folyamatos szakorvosi (hematológus, immunológus) ellenőrzést igényel.

- thromboemboliás betegségekben, hereditær thrombophiliában, antiphospholipid szindrómában szenved (A) [5, 6, 9]

Ezen betegségek a várandósságtól függetlenül és a várandósság alatt is jelentősen megnövelik a mélyvénás trombózis, tüdőembólia veszélyét. Még megfelelő kezelés mellett is gyakori a praeclampsia, intrauterin elhalás, IUGR.

- daganatos beteg

Roszzindulatú megbetegedések fertilis korban ritkák, de számolni kell velük. Leggyakoribbak a nőgyógyászati tumorok, de más daganatok is előfordulnak várandósság alatt. Ezekben az esetekben a szakorvos véleményét és együttműködését kell kérni, de a várandósság mindig magas kockázatú. (A) [1, 2, 5]

A jóindulatú daganatok közül a jelentősebb méretű myomák és petefészekciszta jelentenek veszélyt a magzatra (koraszülés, gyakoribb császármetszés) vagy a ciszta megrepedésre anyai vészhelyzethez is vezethet. A rosszzindulatú daganatok mindig nagy kockázatú várandósságot jelentenek, a jóindulatú daganatok esetén a rizikófelmérés idején a szülész-nőgyógyász dönthet úgy, hogy a daganat nem befolyásolja lényegesen a várandósság kimenetelét, azaz alacsony kockázatúnak minősítheti a várandósságot. (B) [5]

- örökletes genetikai betegségek fordultak elő a gravida vagy az apa családjában (E)

Genetikai betegségek viszonylag ritkán fordulnak elő és nem mindig ismertek. Ezért javasoljuk, hogy ezeket a kérdéseket prekonceptcionálisan már meg lehessen beszélni. Amennyiben ilyen betegség az első várandósgondozói vizit alkalmával derül ki, a várandóst az első besorolás során magas rizikócsoporthoz kell sorolni és genetikai tanácsadásra kell küldeni. A genetikai tanácsadó szakember véleménye alapján később alacsony kockázati besorolást is kaphat a várandósság.

- iker- vagy többes várandósságot állapítottak meg (A) [1, 2, 5]

Ikervárandósságban jelentősen nagyobb a perinatális mortalitás, gyakori a koraszülés, iker-iker transzfúziós betegség, diszkordáns IUGR, fejlődési rendellenesség, lepényelégtelenség, méhen belüli elhalás. A legtöbb ikervárandósság császármetszéssel végződik. Ennek megfelelően az ikervárandósság gondozása is lényegesen különbözik az egyes várandósság módszereitől. Az ikervárandósság minden esetben magas kockázatú.

- vérzése jelentkezett a jelen várandósságban (fenyegető vetélés) (B) [15]

Az első trimeszterbeli vérzés az esetek 15%-ában vetéléssel végződik. Amennyiben a várandósság a vérzést követően tovább fejlődik, a koraszülés gyakorisága háromszor nagyobb lesz, mint azokban az esetekben, ahol nincs vérzés. Ez a hazai adatokra vetítve 25-30%-os gyakoriságot jelent, azaz a továbbiakban magas kockázatúnak minősül.

Kockázati tényezők az előző várandósság(ok) és/vagy szülés(ek) során előfordult szövődmények miatt

Ezekben a kórképekben a kórismétlés kockázata nagy (25-98%), ezért gondozásukat csak nagy tapasztalatú szülész-nőgyógyász szakorvos vállalhatja. Ilyen esetekben olyan intézetben javasolt a szülés, ahol magasabb progresszivitási szintű perinatális intenzív centrum (PIC II vagy PIC III) működik.

Ajánlás7

Magas rizikócsoportha kell sorolni az alábbi körülmények bármelyikének fennállása esetén a várandóst:

- korábbi habituális vetélés (2 vagy több egymást követő spontán vetélés) esetén (A) [14]

A habituális vetélés okai közé tartoznak pl. autoimmun betegségek, thrombophilia, isoimmunisatio, genetikai kórképek, diabetes mellitus, pajzsmirigybetegségek, a méh fejlődési rendellenességei stb. Ezeket már a várandósság vállalása előtt kivizsgálni és amit lehet, kezelni kell, ezáltal csökkentve ezen betegségek kedvezőtlen hatását a várandósság kimenetelére. Mivel még a kivizsgált, kezelt esetekben is gyakori a szövődmény, ezek mindig magas kockázatú várandósságok.

- korábbi, méhen végzett műtete volt (pl. császármetszés) (E)

Ezekben az esetekben mivel a várandósság alatti szövődmények száma nem nagy, ebből a szempontból önmagában még nem kellene a magas kockázatú csoportba sorolni a várandósságot. Azonban mivel a szülés nagyobb valószínűséggel végződik császármetszéssel, helyesebb, ha a felelős személy szülész-nőgyógyász szakorvos, esetleg éppen az, aki a műtétet is végezni fogja. Előzetes császármetszés vagy más, a méh üregébe hatoló műtétet követően gyakoribb a lepénytapadási rendellenesség (elől fekvő lepény) vagy beágyazódási rendellenesség (placenta accreta), emiatt a várandósság alatti vérzés, koraszülés is. Mindezek miatt összességében helyes ezeket a várandósságokat magas kockázatúnak minősíteni.

- amennyiben korábban koraszülése volt (A) [10]

A koraszülés ismétlődési kockázata a 25%-ot meghaladja.

- ha korábban praeclampsia, HELLP-szindróma fordult elő (A) [1, 2, 5]

A kórkép ismétlődési gyakorisága magas. Egyes esetekben a betegség súlyosabb lefolyású és korábban is kezdődik a következő várandósság(ok)ban.

- korábbi isoimmunisatio esetén (A) [1, 2, 5]

Az Rh(D), vagy más magzati ártalommal járó isoimmunisatio a következő várandósságban előbb és súlyosabb formában jelentkezik. Amennyiben az apa a korábbi várandóssághoz képest változott, genetikai konzílium kérhető, és ha a kockázat kicsi, a várandósságot alacsony kockázatúnak lehet minősíteni.

- korábbi magzati retardatio fordult elő (A) [8]

Mivel valamilyen krónikus betegség szövődményeként fordul elő leggyakrabban, ismétlődése várható, megjósolhatatlan a súlyossága.

- korábban gestatiós diabete volt (A) [1]

Az előző várandósságban felismert gestatiós diabetes a nemzetközi ajánlásokat figyelembe véve a várandósság után 2-es típusú cukorbetegségnek tekintendő és kezelendő, interdiszciplináris munkacsoport gondozását igényli.

- előző szüléskor az újszülött tömege 4500 g feletti volt (D) [2]

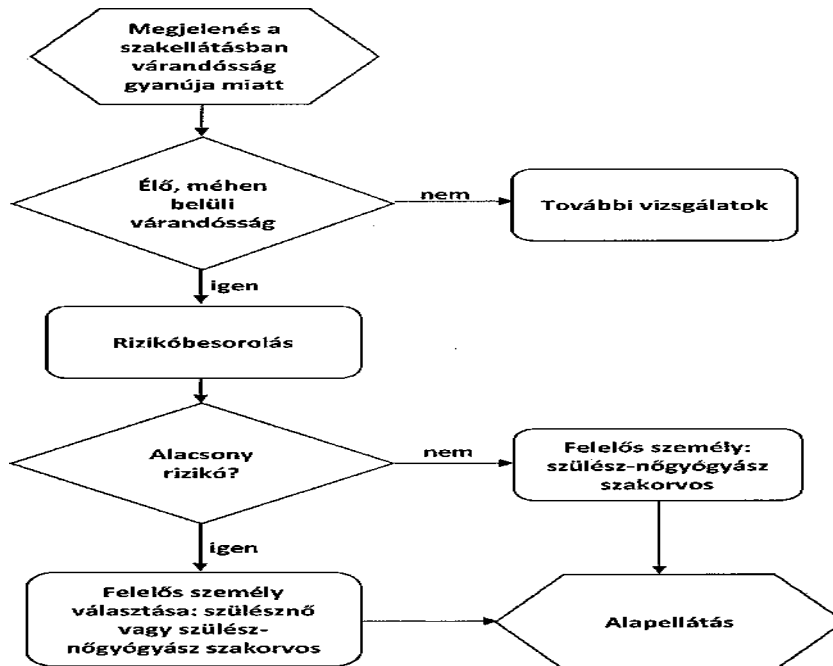
Ebben az esetben feltételezhető, hogy az előző várandósságban gestatiós diabetes alakult ki, de nem ismerték fel. A nemzetközi irányelvek szerint ilyen előzmények mellett a jelen várandósság gestatiós diabetesként kezelendő.

- korábbi ismeretlen okból perinatális halálozás fordult elő (C) [5]

Az esetek mintegy 40%-ában nem ismerjük az intrauterin elhalás okát, az ismétlődés valószínűsége nagy, ezért a várandósságot magas kockázatba javasolt sorolni.

Ellátási folyamat algoritmusa (ábrák)

1. számú ábra Felelős személy választásának folyamata

VII. JAVASLATOK AZ AJÁNLÁSOK ALKALMAZÁSÁHOZ

1. Az alkalmazás feltételei a hazai gyakorlatban

1.1. Ellátók kompetenciája (pl. licenc, akkreditáció stb.), kapacitása

Szülész-nőgyógyász szakvizsga. A szakorvosnak képesnek kell lennie transzvaginális vizsgálat végzésére és az élő, méhen belüli terhesség ultrahangos igazolására.

A szülész-nőgyógyász szakorvos a rizikóbesorolást a minden szakorvosi rendelőben fellelhető „Rizikófelmérési adatlap” alapján végzi.

1.2. Speciális tárgyi feltételek, szervezési kérdések (gátló és elősegítő tényezők, és azok megoldása)

Transzvaginális ultrahangvizsgálat végzésére alkalmas ultrahangkészülék álljon rendelkezésre!

A rizikóbesoroláshoz a szakmai dokumentációnak („Rizikófelmérési adatlap”) minden olyan rendelésen hozzáférhetőnek kell lennie, ahol terhesség megállapítása történik.

Amennyiben a vizsgálatot szülész-nőgyógyászati ultrahang-szakasszisztens végzi, a besorolást az őt felügyelő szakorvosnak kell elvégeznie. Ha az ultrahangvizsgálatot más szakember (pl. radiológus) végzi, a várandóst a vizsgálatot követően a területileg illetékes szakorvosi rendelőbe kell irányítani.

1.3. Az ellátottak egészségügyi tájékozottsága, szociális és kulturális körülményei, egyéni elvárásai

A Rendelet és a jelen egészségügyi szakmai irányelv ismerete.

A szülészeti ultrahangvizsgálatok teljesítőképességével szemben a társadalmi elvárás maximalista, ezért a vizsgálat céljáról és teljesítőképességéről a várandósokat tájékoztatni szükséges, ez alapján történhet a beleegyezés a vizsgálatba.

Nem kívánt terhesség esetén biztosítani kell, hogy a várandós nő a magzatot, annak az adott terhességi korra jellemző életfunkcióit, szív működését észlelje (pl. a magzat ultrahang képét, a szív pulzációját, ha technikailag lehetséges, egyértelműen azonosítva meg kell részére mutatni, illetve a szívhangot meghallgattatni, amennyiben annak orvosi ellenjavallata nem áll fenn).

1.4. Egyéb feltételek

A „Rizikófelmérési adatlap” kitöltése a terhes gondozásba vételéhez.

2. Alkalmazást segítő dokumentumok listája

2.1. Betegtájékoztató, oktatási anyagok

Tájékoztató felelős személy választásáról (XI. Melléklet 1.1. pont 1. sz. dokumentuma).

2.2. Tevékenységsorozat elvégzésekor használt ellenőrző kérdőívek, adatlapok

Rizikófelmérési adatlap a terhes gondozásba vételéhez (XI. Melléklet 1.2. pont 1. sz. dokumentuma)

2.3. Táblázatok

Nem készültek.

2.4. Algoritmusok

Felelős személy választásának folyamata (XI. Melléklet 1.4. pont 1. sz. dokumentuma)

2.5. Egyéb dokumentum

Nem készült.

3. A gyakorlati alkalmazás mutatói, audit kritériumok

Mutatók:

1. A magas rizikócsoportha sorolt terhességek összes terhességre vonatkoztatott arányainak területi alakulása (%).

2. A szülész-nők által gondozott alacsony rizikócsoportha sorolt terhességek összes terhességre vonatkoztatott arányainak területi alakulása (%).

VIII. IRÁNYELV FELÜLVIZSGÁLATÁNAK TERVE

Az egészségügyi szakmai irányelv tervezett felülvizsgálata 3 évenként történik, de indokolt esetben ennél hamarabb is elvégezhető.

A felülvizsgálat lehet tervezett vagy soron kívüli, annak mértékét a felmerülő változás jellege határozza meg.

Az egészségügyi szakmai irányelv tervezett felülvizsgálata érvényességének lejártá előtt fél évvel kezdődik el. A felülvizsgálat megkezdésére a Szülészeti és nőgyógyászati Tagozat aktuális irányelvfejlesztő felelőse köteles emlékeztetni a fejlesztőcsoport minden tagját/a tagozat elnökét, aki kijelöli a felülvizsgálatért felelős személyt/személyeket.

Jelen egészségügyi szakmai irányelvet fejlesztőcsoporttagok folyamatosan követik a szakirodalomban megjelenő, illetve a hazai ellátó környezetben bekövetkező változásokat.

A szükséges változtatás(ok)ról és azok mértékéről a fejlesztőcsoport konszenzus alapján, az Országos Bábászövetség javaslatainak figyelembe vételével dönt.

Soron kívüli felülvizsgálatot végez a fejlesztőcsoport, ha a szakirodalom és az ellátási eredmények folyamatos nyomon követése során az egészségügyi szakmai irányelv hatókörében a tudományos és/vagy tapasztalati bizonyítékokban és/vagy a hazai ellátórendszerben, ellátási körülményekben releváns és szignifikáns változás következik be. A felülvizsgálat mértékét a felmerülő változás jellege és mértéke határozza meg. Ha a soron kívüli felülvizsgálat során csak bizonyos ajánlások érintettek, és a teljes egészségügyi szakmai irányelv nem került felülvizsgálatra, akkor a tervezett felülvizsgálati időpontban szükséges a teljes terjedelemben végzett áttekintés.

IX. IRODALOM

1. Guidelines of Perinatal Care. 7th edition. AAP and ACOG. 2012.
[http://www.acog.org/Resources And Publications/Guidelines for Perinatal Care](http://www.acog.org/Resources%20And%20Publications/Guidelines%20for%20Perinatal%20Care)
2. National Collaborating Centre for Women's and Children's Health Commissioned by the National Institute for Health and Clinical Excellence CG62 Antenatal care: NICE guideline Antenatal care for uncomplicated pregnancies Clinical guideline [CG62] Antenatal care: NICE guideline CG62, 2019.02.04., <http://guidance.nice.org.uk/CG62>
3. The Management of Uncomplicated Pregnancy Working Group. DoD/VA Clinical Practice Guideline for the Management of Uncomplicated Pregnancy. Washington, DC: Department of Defense and Veterans Administration, 2002.
4. Kirkham C, Harris S, Grzybowski S. Evidence-based prenatal care www.aafp.org.
5. A szülészeti-nőgyógyászati tankönyve. Szerk: Papp Z. Semmelweis Kiadó, Bp.2002.
6. Inherited thrombophilias in pregnancy. Practice Bulletin No. 138 American College of Obstetricians and Gynecologists. Obstet Gynecol 2013; 122:706-17.
7. Gestational diabetes mellitus. Practice Bulletin No. 137. American College of Obstetricians and Gynecologists. Obstet Gynecol 2013; 122:406-16.
8. Fetal growth restriction. Practice Bulletin No. 134. American College of Obstetricians and Gynecologists. Obstet Gynecol 2013; 121:1122-33.
9. Antiphospholipid syndrome. Practice Bulletin No. 132. American College of Obstetricians and Gynecologists. Obstet Gynecol 2012; 120:1514-21.
10. Prediction and prevention of preterm birth. Practice Bulletin No. 130. American College of Obstetricians and Gynecologists. Obstet Gynecol 2012; 120:964-73.
11. Polycystic Ovary Syndrome. ACOG Practice Bulletin No. 108. American College of Obstetricians and Gynecologists. Obstet Gynecol 2009; 114:936-19.
12. Asthma in pregnancy. ACOG Practice Bulletin No. 90. American College of Obstetricians and Gynecologists. Obstet Gynecol 2008; 111:457-64.
13. Tóth-Pál E, Szabó Gy, Papp Cs, Tóth Z, Török O, Papp Z.: A szülészeti ellátás mennyiségi és minőségi mutatói Kelet-Magyarország három megyéjében 1988 és 1990 között. Magy. Nőorv. Lap. 56:225-233.1993.
14. T. Tulandi, H.M Al-Fozan, C.J. Lockwood, S.J. Falk. Evaluation of couples with recurrent pregnancy loss. UpToDate. Literature review current through: Mar 2014. [http://www.uptodate.com/contents/evaluation-of-couples-with-recurrent-pregnancy-loss?source=search result&search=habitual+abortion&selectedTitle=1~59](http://www.uptodate.com/contents/evaluation-of-couples-with-recurrent-pregnancy-loss?source=search%20result&search=habitual+abortion&selectedTitle=1~59)
15. L.J. Alexander; D.K. Lehrmann: First-Trimester Vaginal Bleeding and Complications Later in Pregnancy. Obstet. Gynecol. 2010; 115.(5), 935-944.

X. FEJLESZTÉS MÓDSZERE

1. Fejlesztőcsoport megalakulása, a fejlesztési folyamat és a feladatok dokumentálásának módja

Az egészségügyi szakmai irányelv fejlesztésének megkezdésekor az Egészségügyi Szakmai Kollégium Szülészeti és Nőgyógyászati Tagozat elnöke kijelölte az egészségügyi szakmai irányelv fejlesztés felelősét. Az egészségügyi szakmai irányelv fejlesztés felelős kijelölte a fejlesztőcsoport tagjait és meghatározta a tagok feladatait. Ezt követően a társszerzők többszöri konzultáció és közös, illetve egyéni munka során készítették el a jelen egészségügyi szakmai irányelvet.

A jelen szöveget minden társszerző és véleményező tagozat, amely az adaptációban részt vett vagy véleményezőként szerepelt, illetve az Országos Bábászövetség, mint szakmai szervezet elfogadta.

2. Irodalomkeresés, szelekció

A szakirodalom kutatás során a fejlesztőcsoport a G-I-N adatbázisban keresett adaptálható irányelveket a következő keresőszavak alkalmazásával: „antenatal”, „prenatal”, „risk”, „pregnancy”. Ezt követően a fellelt irányelveket áttekintették és kiválasztásra került a magyarországi adaptációra alkalmas irányelvek köre.

A fejlesztőcsoport tagja megegyeztek abban, hogy NICE és az ACOG irányelvek ajánlásai kerülnek magyar adaptációra – figyelembe véve a hazai viszonyokat, az ellátórendszer sajátosságait és a jelen irányelv tárgyát, illetve – ahol szükséges - további ajánlásokkal egészítették ki azokat (ezek esetében azonban a forrásnak az adott állítás mögött szerepelni kell).

Minden egyéb állítás/ajánlás a felhasznált források (tankönyv, review) szerzői, valamint a fejlesztőcsoport informális konszenzussal kialakított véleményét tükrözi.

A nemzetközileg elismert irányelvfejlesztő társaságok azonos hatókörű, EBM-alapú irányelveit azért nem vette figyelembe a fejlesztőcsoport, mert hazánkban a fenti szervezetek ajánlásai állnak legközelebb a mindennapi gyakorlati betegellátáshoz, így ezek implementálhatók legkönnyebben.

3. Felhasznált bizonyítékok erősségének, hiányosságainak leírása (kritikus értékelés, „bizonyíték vagy ajánlás mátrix”), bizonyítékok szintjének meghatározási módja

Az ACOG-irányelv nem, míg a NICE-irányelv alkalmaz ajánlás-rangsorolást. A fejlesztőcsoport eldöntése alapján a NICE-irányelv által alkalmazott, az evidenciák erősségén alapuló rangsorolási jelölés került átvételre az irányelv adaptálása során.

A felhasznált eredeti tanulmányok nem kerültek kritikus értékelésre, a fejlesztőcsoport elfogadta az irányelveket kiadó nemzetközi szervezetek feldolgozásának eredményét, a szakértők véleményét.

4. Ajánlások kialakításának módszere

A fejlesztőcsoport a releváns nemzetközi szervezetek irányelveinek ajánlásait tartja iránymutatónak a hazai ellátási gyakorlat vonatkozásában.

Az ajánlások szövegében a megfogalmazás módja (pl. kell, javasolt, lehet, nem javasolt) tükrözi a fejlesztők véleményét a magyar ellátói környezetben való alkalmazhatóságról, amely megegyezik a forrásirányelv megfogalmazásával.

Az ajánlások gyakorlati megvalósításának kötelezettségi szintjét az ajánlások szóhasználatával fejeztük ki, amely a nemzetközi gyakorlatban egyre hangsúlyosabb tendenciát követi.

A fejlesztőcsoport kapcsolattartója a nemzetközi ajánlások hazai átvételének módjára vonatkozóan elkészített kéziratot a fejlesztőcsoport tagjainak megküldte, akik ajánlásonként elfogadták a tervezetet. Az ellátás feltételeire vonatkozó ajánlások esetében szóbeli egyeztetés történt, amelynek alapján az érintett ajánlások alkalmazási feltételei pontosításra kerültek.

A fejlesztőcsoport megvizsgálta a jelen irányelvhez kapcsolódó ajánlások költségigényeit, és konszenzussal arra a véleményre jutott, hogy ezzel a kérdéssel nem kíván foglalkozni az egészségügyi szakmai irányelvben.

5. Véleményezés módszere

Az egészségügyi szakmai irányelv szakmai tartalmának összeállítását követően, az egészségügyi szakmai irányelv megküldésre került az ellátási folyamatban érintett, véleményezésre kijelölt Egészségügyi Szakmai Kollégium Tagozatoknak. A visszaérkező javaslatok beillesztésre kerültek az egészségügyi szakmai irányelv szövegébe, vagy azok alapján módosításra került a dokumentum szerkezete, amennyiben az irányelvfejlesztő szakértők egyetértettek azok tartalmával.

6. Független szakértői véleményezés módszere

Független szakmai szakértőként a gyermek alapellátás (házi gyermekorvostan, ifjúsági és iskolaorvostan, védőnő), valamint a Magyar Bábaszövetség elnöke véleményezték az irányelvet.

XI. MELLÉKLET

1. Alkalmazást segítő dokumentumok

1.1. Betegtájékoztató, oktatási anyagok

1. Tájékoztató felelős személy választásáról

Az alábbi tájékoztató 3 példányban készül. Egy marad a vizsgálat helyszínén és a vonatkozó jogszabályok és a helyi járóbeteg-ellátás dokumentációs szabályai szerint kell kezelni. A 2. és 3. példányt a várandós viszi magával. Egyik példány az ő tulajdona, a harmadikat pedig a területileg illetékes védőnő kapja.

TÁJÉKOZTATÓ FELELŐS SZEMÉLY VÁLASZTÁSÁRÓL (készült 3 példányban)

A 26/2014. (IV. 8.) EMMI rendelet (a továbbiakban: Rendelet) értelmében megállapítottam, hogy önnek élő, méhen belüli várandóssága van.

Az ön várandóssága jelenleg **alacsony/magas** (a megfelelő állítás aláhúzendő) rizikócsoporthoz tartozik.

A Rendelet szerint önnek **felelős személyt kell választania**, aki önt a várandósság ideje alatt gondozni fogja. Amennyiben a várandósság **alacsony rizikójú**, a választott **felelős személy lehet szülésznő** vagy szülésznőgyógyász szakorvos, ha a várandósság **magas rizikójúnak** minősül, akkor **a felelős személy csak szülésznőgyógyász szakorvos lehet**.

A jelen vizsgálatot követően önnek fel kell keresnie a területileg illetékes védőnőt, aki a várandósgondozással kapcsolatos dokumentumokat vezeti. Itt kapja meg a „Várandós anya gondozási könyvét”, amelybe a felelős személy, a védőnő, az ön háziorvosa és az esetleges konziliáriusok bejegyzik a várandósságára vonatkozó információkat.

A védőnő és az ön háziorvosa is áttekinti a rizikóbesorolást.

Felhívjuk szíves figyelmét, hogy indokolt esetben (a gondozás során új információ felmerülése esetén) a rizikóbesorolás változhat. A pontos rizikóbesorolás a személyre szabott gondozást és így az ön és születendő gyermeke egészségét szolgálja! (helység), 20...(év) (hó)(nap)

.....
..... a vizsgálatot végző szakorvos aláírása
..... (pecsétszáma) telefonos elérhetősége

Két példányt átvettem, az egyik az én tulajdonom, a másikat átadom a területileg illetékes védőnőnek.

.....(helység), 20...(év) (hó)(nap)

.....
..... várandós aláírása

1.2. Tevékenységsorozat elvégzésekor használt ellenőrző kérdőívek, adatlapok

1. Rizikófelmérési adatlap a terhes gondozásba vételéhez

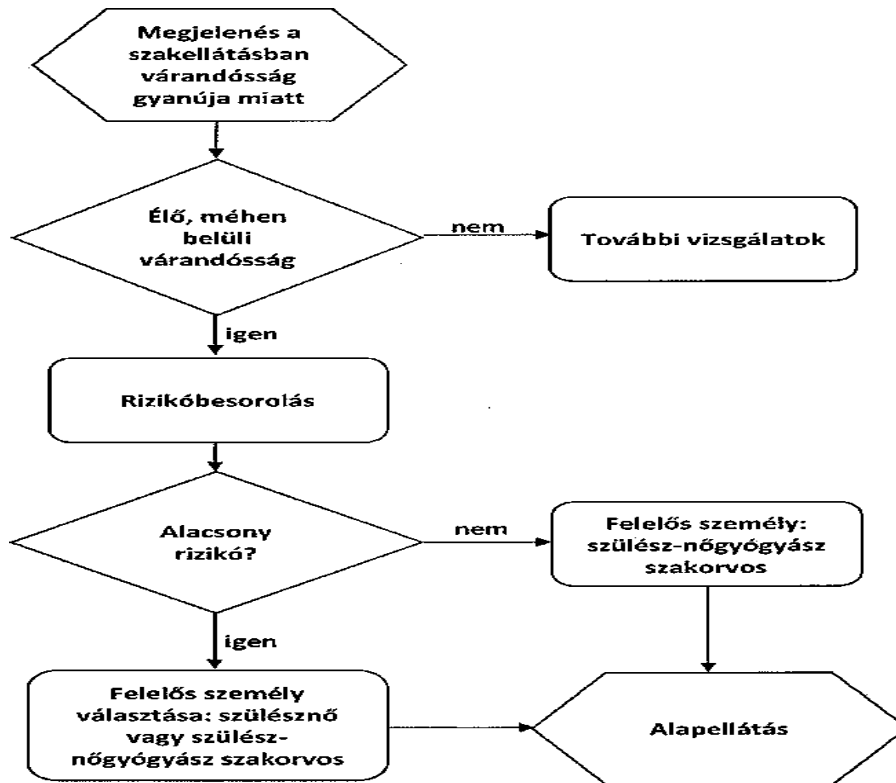
RIZIKÓFELMÉRÉSI ADATLAP	
a terhes gondozásba vételéhez	
NÉV	
ELÉRHETŐSÉG	
TAJ	szül. dátum:
ÁLTALÁNOS RIZIKÓTÉNYEZŐK	
Rizikótényezők	Fennáll-e a kockázat (+/-)
1. Az anya kora (születési dátum alapján) 40 felett vagy 18 év alatt magas kockázatú	
2. A terhesség kora hetekben a jelentkezéskor (14 felett magas kockázatú)	
3. Hányadik szülés? 4 felett magas kockázatú	
4. Pszichoszociális helyzet	
II. RIZIKÓTÉNYEZŐK: A VÁRANDÓSSÁG ELŐTT ISMERT VAGY A GRAVIDA ÁLLAPOTÁNAK FELMÉRÉSE SORÁN FELISMERT BETEGSÉGEK, ÁLLAPOTOK	
Rizikótényezők	Fennáll-e a kockázat (+/-)
5. Rendszeresen fogyaszt alkoholt, drogfogyasztó vagy dohányzik (naponta 10 szálnál többet)	
6. HIV vagy hepatitis B, C fertőzés	
7. BMI indexe 18 alatt vagy 30 felett	
8. Krónikus hipertonia-betegség, szív- és érrendszeri megbetegedés	
9. Endokrin betegség (diabetes, hyperthyreosis, hypothyreosis, PCO)	
10. Krónikus gastrointestinalis, máj-, tüdő-, (súlyos asthma), vesebetegség	
11. Idegrendszeri- és (kezelést igénylő) pszichiátriai megbetegedés (pl. epilepsia, schizophrénia, depressio)	
12. Haematológiai, autoimmun, thromboemboliás betegség, antiphospholipid szindróma	
13. Daganatos megbetegedések	
14. Genetikai betegségek a családban	
15. Ikerterhesség, többes iker	
16. Vérzés a jelen terhességben (fenyegető vetélés)	
III. RIZIKÓTÉNYEZŐK: AZ ELŐZŐ TERHESSÉG(EK) ÉS/VAGY SZÜLÉS(EK)SORÁN ELŐFORDULT SZÓVÓDMÉNYEK	
Rizikótényezők	Fennáll-e a kockázat (+/-)
17. Habitualis vetélés	
18. Méhen végzett műtét, császármetszés, conizáció	
19. Koraszülés	
20. Praeclampsia, HELLP syndroma	
21. Rh(D)-Isoimmunisatio	
22. Magzati restrikció	
23. Gestatio diabetes	
24. Újszülött súlya 4500 g feletti	
25. Perinatális halálozás ismeretlen okból	
KOCKÁZATELEMZÉS EREDMÉNYE	
Rizikóbesorolás:	ALACSONY/MAGAS
BESOROLÁS VÉGZŐ SZÜLÉSZ SZAKORVOS	
NEVE, PECSÉTSZÁMA, elérhetősége	
Dátum:	

1.3. Táblázatok

Nem készültek.

1.4. Algoritmusok

1. számú ábra Felelős személy választásának folyamata

1.5. Egyéb dokumentumok

Nem készültek.